Marko Heikkilä
Poliisitarkastaja
Poliisihallitus

U 15/2022 vp

U 15/2022 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi muuttoliikkeen välineellistämiseen vastaamiseksi, Poliisihallituksen asiantuntijan lausunto

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Poliisihallituksen asiantuntijan lausuntoa otsikon mukaisessa asiassa.

Kuten valtioneuvostokin on kantanaan tuonut esiin, niin Suomella jäsenvaltiona tulee olla riittävät, tehokkaat keinot torjua muuttoliikkeen välineellistämistä.

Yleisesti ottaen on todettava, että komission ehdotukset ovat poliisitoiminnan näkökulmasta kaikkineen kannatettavia ja niitä tulisi joutuisasti edistää. Keskeistä on, että niillä viranomaisilla, jotka vastaavat rajaturvallisuudesta, yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta sekä turvapaikkaprosessista on riittävät edellytykset hallita tarvittaessa suuriakin ihmismääriä. Tämä edellyttää, että maahantuloa ja maahantulijoiden liikkumista kyetään hallitsemaan tehokkaasti, tähän nyt käsillä oleva komission ehdotus tarjoaa hyvät lähtökohdat.

Rajamenettely, huolimatta mahdollisista haasteistaan, tulisi saada pikaisesti myös kansalliseen keinovalikoimaan. Tärkeintä on saada maahan saapuvat henkilöt pysymään rajatulla alueella, jotta viranomaisten rajalliset resurssit saadaan keskitettyä tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Ellei keinoja rajoittaa ihmisten liikkumista ole, saattaa se nopeasti johtaa tilanteeseen, jossa he levittäytyvät sisämaahan eikä heidän olinpaikkansa ole enää viranomaisten tiedossa. Lisäksi on uhkana, että maahan normaalien turvapaikanhakijoiden lisäksi mahdollisesti saapuva, kansallista turvallisuutta vaarantava aines pääsee tunkeutumaan syvemmälle maahamme. Viranomaisilla on luonnollisesti varautumissuunnitelmat laajamittaisen maahantulon varalta, mutta useassa eri yhteydessä on todettu, että rajamenettelylle on selkeä tarve osana varautumiskokonaisuutta.

Tässä yhteydessä on myös syytä painottaa turvapaikanhakijoiden rekisteröinnin tärkeyttä. Laadukkaasti toteutettu rekisteröinti sekä hakijoiden puhuttaminen palvelevat koko turvapaikkaprosessia. Rekisteröinnin määräajan pi-

dentäminen auttaa varmistamaan sekä laadukkaat alkutoimet että antaa viranomaisille lisää aikaa resursointiin ja kapasiteettinsa nostoon. Ehdotettu neljän viikon määräaika rekisteröinnin suorittamiseksi on kannatettava.

Olennaista on, että välineellistämistilanteessa on riittävät keinot ensinnäkin havaita tilanteen muodostuminen sellaiseksi (tilannekuva) ja toiseksi luoda riittävät keinot vastata (lainsäädäntö ja resurssit) siihen. Huomiota tulisi kiinnittää myös päätöksentekoprosessiin, jonka tulee olla suoraviivainen ja nopea. Aivan ratkaisevan tärkeää on, että lainsäädännön mahdollistamat keinot ovat otettavissa käyttöön nopeasti, muutoin on vaarana, että hidas päätöksenteko vesittää sinällään tehokkaat keinot torjua ei toivottuja vaikuttamispyrkimyksiä.

Asiassa ei ole muuta lausuttavaa.